

Van islamtsunami tot VOC-mentaliteit

Nieuwe woorden van 2006

Welke gebeurtenissen, ontdekkingen en rages drukten in 2006 hun stempel op onze woordenschat? Ton den Boon verzamelde een jaar lang alle nieuwe woorden, en selecteerde de opvallendste.

Ton den Boon

HOOFDREDACTEUR GROTE VAN DALE

Wie ons taalgebied moet typeren aan de hand van de opvallendste nieuwe woorden van 2006, zal misschien concluderen dat het een grimmig jaar was. Tolerantie heeft plaatsgemaakt voor gejammer over een “islamtsunami” en een gebrek aan “VOC-mentaliteit”. En een rationeel staatsbestel lijkt te zijn vervangen door een “peilingendemocratie”, die beheerst wordt door de waan van de dag.

Toch is dat maar de helft van het verhaal. Uit de verscheidenheid aan nieuwe woorden blijkt dat er naast de destructieve ook constructieve krachten werkzaam zijn. Vooral economisch lijkt er gebouwd te worden aan een nieuwe samenleving waarin diverse culturen naast elkaar bestaan. Dat blijkt wel uit de “halaliserings” van de hypotheekmarkt en de “allochtonisering” van het vlees in de schappen van ’s lands grootste kruidenier.

Oordeel zelf: de opvallendste woorden van 2006.

aanrechtsubsidie Eind juni 2006 valt het derde kabinet-Balkenende. Al snel beginnen de partijen de messen te wettten om bij de verkiezingen op 22 no-

Illustraties: Martijns Sluiter

vember zo veel mogelijk stemmen te winnen. In de verkiezingsstrijd lijkt het steeds minder om de partijen en steeds meer om de partijleiders te gaan. Verandert Nederland van een “partijendemocratie” in een “personendemocratie”? De hoofdrolspelers bestrijden elkaar steeds minder met argumenten, maar scoren steeds vaker door op de man te spelen. Met Rutte als de nummer één van de VVD loopt die partij volgens (rechtse) critici het risico van “verrutting” (lees: ‘verlinksing’), waardoor er ruimte op rechts zou ontstaan voor populistische partijen. Met Wouter Bos aan de macht dreigt de AOW gefiscaliseerd te worden. Bos’ tegenstanders noemen die “bejaardenbelasting” kernachtig een “bosbelasting” (naar Wouter himself). Niet op de persoon, maar ook op het gevoel speelt zelfs het Groen-Links van Femke Halsema. Zij serveert namelijk het belastingvoordeel voor kostwinners in het kostwinnersmodel van het CDA af als “aanrechtsubsidie”. Zo verwordt de politiek tot een verbaal steekspel waarin het sentiment regeert.

boerkini Hoe kun je je het best vertonen anno 2006: in een “boerkini” of in een “leeuwenhose”? De leeuwenhose – een korte broek met galgen (‘schouderbanden’) en een oranje leeuwenstaart, gemaakt door bierbrouwerij Bavaria en gedragen door supporters van het Nederlands elftal – schijnt getuige de aan voetbal inherente rellen nogal eens het beest in de mens wakker te maken.

De boerkini daarentegen is juist bedoeld om de dierlijke lusten te dempen die mannen eigen schijnen te zijn. Zo’n boerkini is namelijk een zwempak voor moslima’s dat het lichaam van top tot teen bedekt. Het werd ontworpen door een Australische moslima, die zich beknot voelde in haar bewegingsvrijheid. Of de boerkini – een samentrekking van *boerka* en *bikini* – een succes wordt, valt nog te bezien. Aan de stranden van de landen waar de sharia is ingevoerd, zijn deze zomer nog niet veel baigneuses in boerkini signaleerd; ook op het eerste “moslimstrand” in Europa (bij de Italiaanse stad Riccione) schijnen ze nog niet gespot te zijn.

croftybom Ontploffen in Irak in 2006 inmiddels dagelijks “berm- en wegbommen” (door opstandelingen in elkaar geknutselde explosieven langs de kant van de weg, die bedoeld zijn om de Amerikaanse bezetter uit het land te verjagen), ook in Nederland is het in 2006 regelmatig raak. Pubers blijken een nieuwe hobby te hebben ontdekt: doe-het-zelfbommetjes maken. Een beproefde methode is het vervaardigen van een explosief door een (pet)fles te vullen met zogeheten caustische soda, die normaliter gebruikt wordt als gootsteenontstopper en onder meer in de handel wordt gebracht onder de merknaam Crofty®. De werking van zo’n “croftybom” berust op versnelde oxidatie van aanwezige metalen. Hierbij ontstaat een gas dat druk uitoefent op de gesloten fles, die hierdoor kan ontploffen. Door de splinters of door de warmte waarmee het chemische proces gepaard gaat, kunnen croftybommen ernstig letsel veroorzaken. De merknaamhouder vreest voor zijn imago door deze toepassing van zijn handel.

energiesnoeier Was het najaar van 2005 met een gemiddelde temperatuur van ongeveer 12 graden al de warmste herfst van de laatste 300 jaar, in 2006 is die herfst met een gemiddelde temperatuur van 13,6 pas echt heet. De allerheiligenzomer baart Nederland echter geen zorgen. Er wordt wat gemoempeld over nieuwe kerncentrales, die in elk geval niet aan de opwarming van de aarde zullen bijdragen door CO₂-uitstoot, maar verder wordt de oplossing voor de opwarming van de aar-

de vooral gezocht in het “uitpolderen” van grote stukken Nederland. Dat komt zo ongeveer neer op het doorsteken van de dijken, waardoor wat ooit moeizaam ingepolderd is, opnieuw onder water kan lopen, vooral om eventuele wateroverlast als gevolg van klimaatverandering op te vangen. Terug naar af dus.

Nee, dan Vlaanderen, daar pakt de overheid de opwarming van de aarde structureel aan door energiesnoeiers op pad te sturen. “Energiesnoeiers”? Jazeker, de Vlaamse minister van Sociale Economie Kathleen Van Brempt maakt in de recordherfst van 2006 bekend dat zo’n honderd laaggeschoolden zullen worden opgeleid om huis aan huis eenvoudige klusjes te klaren, zoals het plaatsen van isolatie. Het is de bedoeling dat in de Vlaamse doorsneewoning op die manier dertig procent minder energie zal worden gebruikt. De energiesnoeiers moeten er niet alleen voor zorgen dat de burger op zijn energiekosten bespaart, maar ook dat België de Kyoto-normen gaat halen.

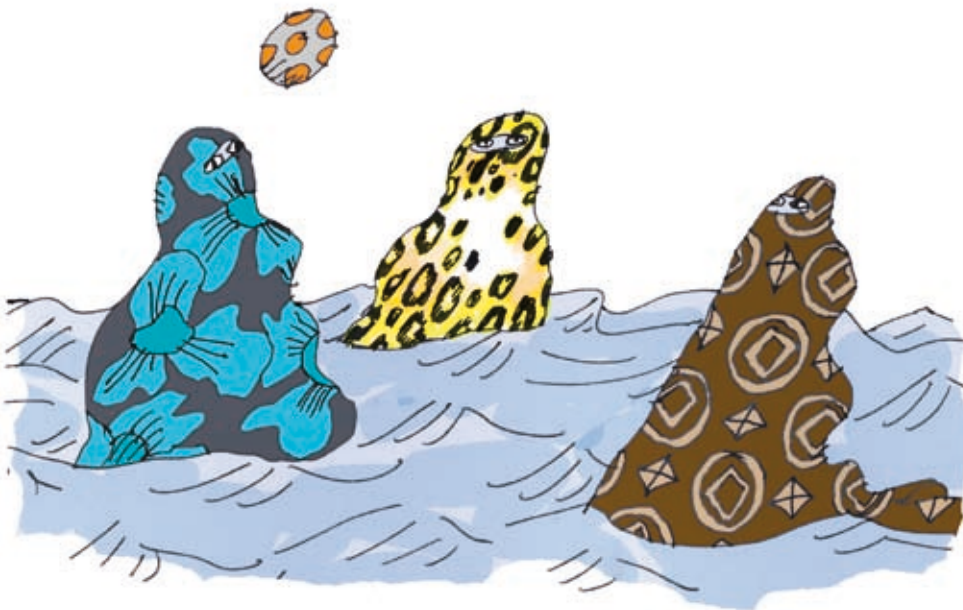
halalhypotheek Nederland “halaliseert”. Albert Heijn kondigt in de nazomer van 2006 aan een proef te willen doen met halalvlees: vlees van ritueel geslachte dieren, bestemd voor de moslimconsument. Diervriendelijk Nederland raakt in rep en roer, want halalvlees is afkomstig van de dieren die onbedwelmd worden geslacht. Dat vinden westerlingen wreed, onbeschaafd en in het geheel niet koosjer. Er wordt massaal geprotesteerd bij Albert Heijn. Met succes, want eind oktober kondigt de supermarktketen aan voortaan al-

leen nog maar halalvlees van bedwelmd ritueel geslachte dieren in het halalschap te leggen.

De “halalisering” van de markt breidt zich ook uit in de financiële wereld, als de Rabobank in november aankondigt een “halalhypotheek” te willen introduceren. Die hypotheek is gericht op moslims voor wie het verschijnsel rente van huis uit ‘haram’ is (niet in overeenstemming met de islamitische wetten). In december lijkt de Rabobank ingehaald te worden als Bilaa-Riba Islamic Finance een nieuwe, door een “shariaboard” (een raad van islamitische rechtsgeleerden) goedgekeurde hypotheekvorm introduceert. Die hypotheek komt erop neer dat niet de woningbezitter een huis-met-hypotheek koopt, maar dat de bank de woning koopt en die met een opslag (ter bestrijding van de financieringskosten) in maandelijkse porties aan de bewoner doorverkoop. Zo is er volgens de wetgeleerden namelijk geen sprake van haramme rente, maar van halalle handel.

islamtsunami In de tweede helft van 2006 is Nederland in de ban van de verkiezingen. Zal het schip van staat weer vier jaar rechts-conservatief voortdrijven, of gaat het roer om en varen we de komende jaren de “sociaal-christelijke” koers van ChristenUnie, PvdA en CDA (wat iets anders schijnt te zijn dan de al langer bekende christelijk-sociale politiek van coalities van CDA en PvdA)? In de felle campagne in de aanloop naar de verkiezingen nemen sommige politici onverbloemd stelling tegen hele bevolkingsgroepen. De onderbuik regeert, en vooral moslims zijn de gebeten hond. Geert Wilders en Marco Pastors vechten om het kampioenschap emopolitiek en waarschuwen voor een vérgaande islamisering van Nederland. Wilders wint die strijd, misschien omdat hij aansprekende metaforen introduceert, zoals zijn aanhoudende waarschuwing dat Nederland een “islamtsunami” te wachten staat.

lichtstaking Hoe zet je als werknemer van een energiebedrijf je eisen kracht bij als je wilt voorkomen dat het bedrijf gesplitst wordt? Dan draai je het licht uit tijdens een internationale voetbalwedstrijd. Begin september 2006 dreigen de ondernemingsraden van een aantal energiebedrijven dat te doen tijdens de interland Nederland - Wit-Rusland. Deze “lichtstaking” gaat echter niet door als de KNVB dreigt de bestuursleden van de ondernemingsraden persoonlijk aansprakelijk te stellen. Die krijgen opeens last van slappe knieën. ▶

megawuppie Albert Heijn weet ze tijdens het wereldkampioenschap voetbal niet aangesleept te krijgen: ‘wuppies’, een soort kopvoeters die onder het mom van gedeelde voetballiefde door de grootgrutter als promotiemiddel worden ingezet. De “world unique promotional product identity & emotion” – want dat betekent de afkorting *wuppie* – wordt een doorslaand succes, maar het succes van de ‘megawuppie’ wordt zo mogelijk nog groter. Krijgt de klant van Albert Heijn de wuppies gratis, voor de megawuppie – een groot uitgevallen pluizebol die hetzelfde doel dient als de wuppie – moet de consument betalen. De megawuppie wordt niettemin een rage. Vooral als ze op zijn bij de supermarkt, worden ze razend populair. Iedereen wil er een hebben. De megawuppies worden op verkoopsites dan ook voor het tien- of twintigvoudige van de winkelprijs verhandeld. Waar een klein land groot in kan zijn!

religiecode In september 2005 publiceert een Deense krant een paar cartoons over de profeet Mohammed. Het duurt even, maar begin februari 2006 dringen deze cartoons in de moslimwereld door. Het gevolg? Deense (en andere westerse) ambassades en consulates in brand en doodsbedreigingen aan het adres van Denen en andere Scandinaviërs in moslimlanden. De wereld slaat op tilt. Een paar weken lang zijn er dagelijks “cartoonrellen”. Daar vallen zelfs “cartoondoden” bij. Het opvallendst aan deze “moslimrellen” is het begrip ervoor bij sommige westerlingen. Koesterde “de vrije wereld” tot voor kort de vrijheid van meningsuiting en werden godsdienstkritiek en een flinke dosis blasfemie getolereerd, naar aanleiding van de vijandelijkheden die volgen op de Deense cartoons lijken westerse overheden bereid te zijn de

vrijheid van meningsuiting te offeren op het altaar van de lieve vrede (en de oliediplomatie). Zoals de Europese Commissie, die op 6 februari 2006 de invoering van een “godsdienstcode” oftewel “religiecode” voorstelt: een gedragscode voor de media ten aanzien van de omgang met godsdienstige zaken die onder de gelovigen voor onrust kunnen zorgen.

slobberlaars Jaren geleden waren ze ook al eens in de mode: laarzen met een zachtleren schacht, die om kuit of onderbeen slobberen. Maar hun naam kregen ze pas onlangs: “afzaklaars”, “slobberlaars” of “zaklaars”. Geen vleierende benamingen, maar dat schijnt de handel niet te deren. Slobberlaarzen zijn in de herfst van 2006 niet meer weg te denken uit het straatbeeld.

VOC-mentaliteit Eind september 2006, tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen, verzucht de Nederlandse premier Balkenende terug te verlangen naar de “VOC-mentaliteit”. Balkenende bedoelt dat als metafoor voor (Hollandse) ondernemingszin: handen uit de mouwen en gaan met die banaan! Maar aan de basis van die metafoor, de Vereenigde Oost-Indische Compagnie, kleven niet alleen maar positieve eigenschappen. De VOC, die tussen 1602 en 1798 de handel op de Oost domineerde, paarde amoreel commercialisme aan koloniaal paternalisme, en dat maakt *VOC-mentaliteit* een ongelukkig woord in de mond van een modern bestuurder. Dat blijkt, want zijn verzuchting levert Balkenende behoorlijk wat kritiek op. ■

